

**INGLIZ TILINI O‘QITISH VA BAHOLASHNING XALQARO
STANDARTLARI**

Student of Uzbek National Pedagogical University

Abdumajidova Ruxsora Abdurashid qizi

Scientific supervisor:

G‘aybullayeva Xatira Murodjonovna

Teacher of Uzbek National Pedagogical University

Annotatsiya

Mazkur maqolada ingliz tilini o‘qitish va baholashda qo‘llaniladigan xalqaro standartlar, ayniqsa CEFR va xalqaro test tizimlarining ta‘lim jarayonidagi ahamiyati yoritiladi.

Kalit so‘zlar : ingliz tili, CEFR, xalqaro standartlar, baholash.

Annotation

This article examines international standards for teaching and assessing English, focusing on CEFR and globally recognized testing systems.

Keywords : English language, CEFR, international standards, assessment

Аннотация

В статье рассматриваются международные стандарты обучения и оценивания английского языка, а также их значение в образовательном процессе.

Ключевые слова: английский язык, CEFR, международные стандарты, оценивание.

Bugungi globallashuv sharoitida ingliz tili xalqaro muloqot vositasi sifatida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli ingliz tilini o'qitish va baholash jarayonlarini xalqaro standartlar asosida tashkil etish ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biridir. Xalqaro standartlar o'quvchilarning til ko'nikmalarini aniq, xolis va ishonchli baholash imkonini beradi.[1]

Ingliz tili o'qitish va baholashning xalqaro standartlari o'quv jarayonini rejalashtirish, o'qitish metodlarini tanlash va baholash mezonlarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada CEFR, IELTS, TOEFL hamda Cambridge Assessment kabi xalqaro tizimlarning mazmuni va ularning ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni tahlil qilinadi.[2]

Ingliz tilini o'qitishda xalqaro standartlar. Ingliz tilini o'qitishda xalqaro standartlar ta'lim mazmunini yagona tizim asosida tashkil etishga xizmat qiladi. Eng keng tarqalgan tizimlardan biri CEFR bo'lib, u til o'rganish darajalarini A1, A2, B1, B2, C1 va C2 bosqichlariga ajratadi. Har bir daraja bo'yicha tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalariga qo'yiladigan talablar aniq belgilangan.[3] CEFR o'qituvchilarga dars maqsadlarini to'g'ri belgilash, mos o'quv materiallarini tanlash va baholash mezonlarini ishlab chiqishda yordam beradi. O'quvchilar esa ushbu tizim orqali o'z til darajasini mustaqil baholash va rivojlanish yo'nalishini aniqlash imkoniga ega bo'ladilar.

Bundan tashqari, Cambridge English tizimi ham maktab va oliy ta'lim muassasalarida keng qo'llanilib, u nazariy bilim bilan bir qatorda amaliy kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan. IELTS va TOEFL kabi xalqaro imtihonlar talabalar va mutaxassislarning akademik hamda professional muhitda ingliz tilidan foydalanish qobiliyatini aniqlaydi. Ushbu

imtihonlar natijalari dunyoning ko‘plab davlatlarida tan olishgan. Zamonaviy baholash tizimlari an‘anaviy bilimga asoslangan testlardan farqli ravishda kommunikativ kompetensiyani baholashga yo‘naltirilgan. Bunda o‘quvchining tilni real hayotiy vaziyatlarda qo‘llay olish qobiliyati asosiy mezon sifatida qaraladi. Tinglab tushunish, o‘qish, yozish va gapirish ko‘nikmalari integratsiyalashgan holda baholanadi. Kompetensiyaga asoslangan baholash yondashuvi formatif va summativ baholash turlarini o‘z ichiga oladi. Formativ baholash o‘quv jarayonida o‘quvchining rivojlanishini doimiy kuzatishga xizmat qilsa, summativ baholash yakuniy natijani aniqlashga qaratiladi. Xalqaro standartlarga asoslangan baholash mezonlari shaffoflikni ta‘minlab, subyektiv baholash ehtimolini kamaytiradi. Shuningdek, xalqaro baholash tizimlarida autentik topshiriqlardan keng foydalaniladi. Masalan, og‘zaki taqdimotlar, yozma esse, loyiha ishlari va portfoliolar o‘quvchining tilni mustaqil va ijodiy qo‘llash ko‘nikmasini rivojlantiradi. Bu esa o‘quvchilarni faqat imtihonga emas, balki real kommunikatsiyaga tayyorlashga xizmat qiladi.[4]

Xalqaro test tizimlarining ta‘limdagi o‘rni. IELTS va TOEFL kabi test tizimlari asosan akademik va professional muhitda ingliz tilini qo‘llash qobiliyatini baholashga qaratilgan. Ushbu testlar xalqaro oliy ta‘lim muassasalari va ish beruvchilar tomonidan keng tan olinadi. Cambridge English imtihonlari esa uzoq muddat amal qilishi va CEFR darajalari bilan bevosita bog‘liqligi bilan ajralib turadi. Xalqaro test tizimlarining joriy etilishi o‘quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, chunki ular o‘z bilim darajasini aniq mezonlar asosida baholash imkoniga ega bo‘ladilar. Shu bilan birga, o‘qituvchilar uchun ham dars jarayonini samarali tashkil etish va natijaga yo‘naltirilgan ta‘limni amalga oshirish imkoniyati yaratiladi.[5]

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o‘qitish va baholashda xalqaro standartlardan foydalanish ta‘lim sifatini oshirish, o‘quvchilarning til

kompetensiyalarini tizimli rivojlantirish va ularning bilimni xalqaro darajada tan olish imkonini beradi. CEFR, IELTS, TOEFL va Cambridge Assessment kabi tizimlar zamonaviy til ta'limining ajralmas qismiga aylangan. Shu sababli, ushbu standartlarni milliy ta'lim tizimiga izchil integratsiya qilish, o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish va baholash jarayonini kompetensiyaga asoslash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.[6]

Kelajakda ingliz tilini o'qitish va baholash jarayonlarini yanada takomillashtirish uchun bir qator muhim yo'nalishlarga e'tibor qaratish lozim. Avvalo, o'qituvchilarning xalqaro standartlar bo'yicha malakasini oshirishga qaratilgan doimiy trening va seminarlarni tashkil etish muhim ahamiyatga ega.[7] Bu o'qituvchilarga CEFR darajalarini to'g'ri talqin qilish va baholash mezonlarini amaliyotda samarali qo'llash imkonini beradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va onlayn platformalarni baholash jarayoniga integratsiya qilish istiqbolli yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Kompyuterga asoslangan testlar, onlayn portfoliolar va sun'iy intellektga asoslangan baholash vositalari baholashning aniqligi va tezkorligini oshiradi.

Bundan tashqari, milliy baholash tizimlarini xalqaro standartlar bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning til darajasini global mezonlar asosida baholash imkoniyati yaratiladi. Bu esa yosh mutaxassislarining xalqaro ta'lim va mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.[8]

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Council of Europe. (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge University Press.
2. Council of Europe. (2018). CEFR Companion Volume with New Descriptors. Strasbourg.
3. Brown, H. D. (2004). Language Assessment: Principles and Classroom Practices. Pearson Education.

4. Hughes, A. (2013). Testing for Language Teachers. Cambridge University Press.
5. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
6. Bachman, L. F., & Palmer, A. S. (1996). Language Testing in Practice. Oxford University Press.
7. Fulcher, G. (2010). Practical Language Testing. Hodder Education.
8. IELTS. (2023). IELTS Handbook. Cambridge Assessment English.
9. Cambridge Assessment English. (2021). Understanding the CEFR: A Guide for Teachers.